

ERGO
HESTIA®

przewodniki rekreacyjne

MALTA

Kraina słońca i opuncji

Bezdroża

Autor przewodnika:

Katarzyna Rodacka

Redaktor prowadzący:

Agnieszka Krawczyk

Redakcja:

Anna Palonek

Korekta:

Martyna Goc

Opracowanie kartograficzne:

DAKA – Studio Graficzne

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

OSM (<http://www.openstreetmap.org>)

Skład:

Michał Madejski | Pro Art Studio

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 2309863
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bemal1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-246-4203-8

Copyright © Helion, 2012

Zaproszenie do podróży

Malta, jedno z najmniejszych państw świata, wbrew swojemu rozmiarowi ma bardzo wiele do zaoferowania. Wachlarz atrakcji zainteresuje każdego: od miłośnika archeologii i historii, przez amatora czynnego wypoczynku, znawcę militariów, fana sztuki i architektury, smakosza, po przeciętnego turystę szukającego słońca, czystego morza i miejsca odpoczynku. Także dzieci znajdą na Malcie wiele atrakcji i będą mogły spędzić czas w jednym z parków zabaw dla najmłodszych. Niewielki rozmiar wysp archipelagu maltańskiego jest nieocenioną zaletą – rzadko kiedy podróżny ma możliwość tak wnikliwego poznania kraju i jego kultury. Malta to przede wszystkim wędrówka po stromych uliczkach Valletty, wieczorne spacerowanie wąskimi zaułkami Mdiny, niesamowite widoki rozciągające się z dwustumetrowych klifów na południu wyspy i tajemnicze świątynie megalityczne zaliczane do najstarszych obiektów na świecie. Maltańska podróż to także nurkowanie i kąpiel w turkusowym morzu, rejs kolorową łódką *luzzu* pod czujnym okiem Ozyrysa, udział w religijnych festach, tosty i herbata z mlekiem na śniadanie, danie z królika na obiad, a wieczorem łyk lokalnego piwa w jednej z nadbrzeżnych kawiarenek. Ufortyfikowana stolica przeniesie nas w czasy kawalerów maltańskich, a ulokowane na całym wybrzeżu wieże nie pozwolą zapomnieć o strategicznej pozycji wyspy w basenie Morza Śródziemnego. Malta posiada zatem wszystkie cechy potrzebne do zapewnienia dobrego wypoczynku: słońce, morze, szlaki spacerowe i trasy rowerowe, fascynującą historię, piękne zabytki i urzekające krajobrazy.

Poniższy przewodnik ma na celu ułatwić tę wędrówkę. Opis kraju rozpoczyna się od stolicy – Valletty i biegnie dalej wzdłuż wschodniego wybrzeża, gdzie możemy podziwiać malownicze Marsaxlokk i wędrować po niezliczonych półwyspach wcinających się w morze, a jadąc w głąb lądu – odwiedzić najstarsze istniejące budowle wolnostojące na świecie. Dalej trasa prowadzi przez mniej zaludnioną południową część wyspy do słynnego Blue Grotto, a następnie ciągnie się przez najpiękniejsze klify w całym kraju, jeśli nie w całym basenie Morza Śródziemnego. Podążając dalej do centrum kraju, trafimy do Rabatu i Mdiny – „Cichego Miasta” z wąskimi uliczkami. Gdy przebrniemy przez wzgórza, na których Brytyjczycy wybudowali Victoria Lines, dotrzemy do północnej części kraju, gdzie znajdziemy najpopularniejszą plażę na Malcie i wyludniony półwysep Marfa. Ostatni etap podróży prowadzi przez Gozo i Comino – dwie mniejsze wyspy archipelagu maltańskiego, zaskakująco odmienne od Malty.

■ Klifowe południe Malty

Spis treści

- 3 Zaproszenie do podróży**
- 4 Hity Malty**
- 11 Informacje praktyczne**
  - 11 Przygotowania do podróży**
    - 11 Wybór czasu podróży
    - 11 Mapy
    - 12 Słowniki i rozmówki
    - 12 Formalności wizowo-paszportowe, przekraczanie granic
    - 13 Ubezpieczenie
    - 13 Zabezpieczenie medyczne
    - 13 Co zabrać?
  - 14 Przejazd**
    - 14 Podróż samolotem
    - 14 Podróż samochodem
    - 15 Podróż pociągiem lub autobusem
    - 15 Podróż autostopem
  - 16 Na miejscu**
    - 16 Transport publiczny
    - 17 Podróżowanie rowerem
    - 18 Podróżowanie autostopem
    - 18 Inne możliwości zwiedzania kraju
  - 18 Noclegi**
  - 19 Gastronomia**
  - 19 Pamiątki i zakupy**
  - 21 Aktywny wypoczynek**
    - 21 Nurkowanie
    - 22 Wspinaczka
    - 22 Kajaki
    - 22 Rower
    - 23 Proponowane trasy rowerowe
  - 26 Informacje A-Z**
- 41 Informacje krajoznawcze**
  - 41 Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza**
    - 41 Położenie i ukształtowanie powierzchni
    - 42 Klimat
    - 42 Flora i fauna
  - 43 Historia**
    - 43 Prehistoryczni inżynierowie
    - 45 Najeźdźcy z Arabii
    - 45 Tułacze dzieje zakonu maltańskiego
    - 46 Opiekunowie Jerozolimy
    - 47 Struktura zakonu
    - 47 Z Bliskiego Wschodu na Rodos
    - 48 Z wyspy na wyspę
    - 49 Wielkie Oblężenie
    - 50 Napoleon w drodze do Egiptu
    - 52 Pod flagą brytyjską
    - 52 II wojna światowa
    - 54 Lata po wojnie
  - 54 Kalendarium historyczne**
  - 56 Polityka i gospodarka**
    - 56 Polityka

- 57 Gospodarka
- 58 Społeczeństwo, religia i język**
- 58 Społeczeństwo
- 59 Religia
- 61 Język
- 61 Kultura i sztuka**
- 61 Għana – tradycyjna muzyka maltańska
- 62 Współczesna muzyka rozrywkowa
- 62 Literatura
- 64 Architektura
- 66 Malarstwo
- 67 Sport**
- 68 Święta i festiwale**
- 69 Turystyka festiwalowa
- 70 Kuchnia**
- 73 Kraj oczyma jego mieszkańców**
- 73 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego**
- 73 Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO
- 74 Parki Narodowe na Malcie
- 75 Heritage Malta
- 75 Wirt Ghawdex
- 76 The Gaia Foundation
- 76 Stop illegal hunting in Malta
- 77 Malta**
- 78 Valletta i okolice**
- 78 Valletta
- 98 Sliema, St Julian's i Paceville
- 104 Trzy Miasta
- 110 Wschodnie wybrzeże Malty**
- 110 Marsaxlokk
- 112 Marsaskala
- 120 Południowe wybrzeże**
- 126 Malta centralna: Mdina, Rabat i okolice**
- 126 Mdina
- 133 Rabat
- 137 Okolice
- 137 Park Narodowy Ta'Qali
- 137 Mosta
- 138 Attard
- 140 Birkirkara
- 140 Żebbuġ
- 141 Siġġiewi
- 141 Naxxar
- 142 Północno-zachodnia Malta**
- 142 Mellieħa
- 146 Okolice
- 155 Gozo i Comino**
- 156 Gozo**
- 156 Victoria (Rabat)
- 161 Okolice
- 170 Comino (Kemmuna)**
- 172 Słowniczek polsko-maltański**
- 175 Indeks miejscowości, nazw geograficznych i ważniejszych atrakcji turystycznych**

Valletta i okolice

Valletta

Valletta – najmniejsza ze wszystkich i zarazem najbardziej na południe położona europejska stolica, liczy zaledwie ok. 10 tys. mieszkańców. Jej strome uliczki, widok z góry na morze, kolorowe balkony i monumentalna katedra tworzą idealne miejsce na spacer, gdyż poruszanie się samochodem po mieście jest zdecydowanie niepraktyczne. Mury Valletty kryją w sobie muzea, kościoły i piękny Teatr Manoela. Gdy dotrzemy na koniec półwyspu, zobaczymy mury obronne i ogrody, z których roztacza się widok na Trzy Miasta.

Historia

Decyzja o zbudowaniu Valletty została podjęta po napaści Turków, którzy w 1565 r. oblegali wyspę. Z wspomnianego do dzisiaj **Wielkiego Obleżenia** Maltańczycy wyszli obronną ręką, jednak podczas walk kraj spłynął krwią, a joannitom potrzebne było

■ Widok na Grand Harbour z Valletty

ufortyfikowane miasto przygotowane na kolejny atak. To właśnie **Wielki Mistrz Jean de la Vallette** postanowił wznieść fortyfikacje, aby w razie ewentualnej napaści lepiej bronić Malty. Papież Pius V oraz król Hiszpanii Filip II obiecali wesprzeć finansowo plan Wielkiego Mistrza. Już w następnym roku, 28 marca 1566 r. na wzgórzu Sceberras leżącym na małym półwyspie o tej samej nazwie rozpoczęto budowę nowego miasta. Powstawało ono naprzeciwko Wielkiego Portu i pierwszej siedziby joannitów – Birgu. Zanim zostało zbudowane miasto, tuż nad morzem znajdował się jedynie **fort św. Elma**, który bronił wejścia do portów. Kiedy dwa lata po rozpoczęciu budowy nowej stolicy w 1568 r. umarł La Vallette, dzieło budowy kontynuował jego następcą – **Pietro del Monte**. Architektem, który stworzył plan miasta był watykański budowniczy **Francesco Laparelli**. Budowę nadzorował maltański architekt **Gerolamo Cassar**. Zaprojektował on także szpital joannitów, osiem *auberges* dla rycerzy z ośmiu *langues* znajdujących się w strukturach zakonu, pałac Wielkiego Mistrza i konkatedrę św. Jana. Miasto zostało nazwane Valletta na cześć męznego Wielkiego Mistrza, który nie tylko dowodził obroną podczas Wielkiego Oblężenia, ale także rozpoczął budowę nowego miasta. Przed rozpoczęciem budowy konstruktorów czekało trudne zadanie, jakim było wyrównanie skalistego, stromego terenu. Kiedy prace ruszyły, w budowę miasta

zaangażowali się mieszkańcy, a zakonnicy sprowadzili do pomocy dodatkowych rycerzy z zagranicy. Mieszkańcy wyspy nie protestowali nawet wtedy, kiedy w celu zdobycia funduszy na budowę nowej stolicy zostały podniesione podatki na niektóre produkty, takie jak importowane wino czy mięso. Architekt Laparelli musiał opuścić Maltę w 1570 r., a wówczas jego miejsce zajął wykształcony w Rzymie **Gerolamo Cassar**. Po zakończeniu budowy do miasta przeniosło się wielu Maltańczyków mieszkających dotychczas w innych częściach kraju. Mówi się, że Valletta została zbudowana przez dżentelmenów dla dżentelmenów.

Podczas II wojny światowej, Valletta została **zbombardowana**, czego skutki są widoczne do dzisiaj. Koszmar wojny rozpoczął się 11 czerwca 1940 r. rano, kiedy Maltańczycy usłyszeli syreny alarmowe, a chwilę potem nad Vallettą pojawiło się dziesięć bombowców, które zrzuciły ładunki na miasto i Wielki Port. Poranny nalot nie był jedynym tego dnia, ale zapowiadał kolejne siedem ataków. Ze względu na strategiczne położenie oraz pełnioną funkcję, jednym z głównych bombardowanych obiektów był Wielki Port. Tam także koncentrowała się uwaga mieszkańców, kiedy czekali na konwój statków dostarczających zaopatrzenie broniącym się

Maltańczykom. Ostatecznie część konwoju dotarła szczęśliwie do maltańskich doków. Po wojnie Valletta została odbudowana, chociaż niektóre prace rekonstrukcyjne trwają do dzisiaj.

Warto zobaczyć

Do Valletty prowadzi wejście przez **Bramę Miejską**, przed którą znajduje się dawny dworzec autobusowy (tuż przy Fontannie Trytona), a obok wybudowano także nowy terminal. Idąc dalej, po prawej stronie, w miejscu starej **Opery Królewskiej** wzniesionej przez Brytyjczyków w 1866 r. pod okiem konstruktora Edwarda Middletona Barrego i doszczętnie zniszczonej wskutek bombardowania 7 kwietnia 1942 r., mijamy plac budowy, gdzie ma powstać nowa opera. Budowa gmachu o długości 63 m i szerokości 34 m zajęła 4 lata. Widownia mogła pomieścić 1095 osób na miejscach siedzących oraz dodatkowo 200 osób stojących. Oficjalne otwarcie opery odbyło się 9 października 1866 r., jednak niedługo potem, 25 maja 1873 r. w budynku wybuchł pożar, który strawił wnętrze opery. Po tym wydarzeniu gmach przebudowano i po ponad 4 latach, 11 października 1877 r. opera została ponownie otwarta. Podczas II wojny światowej czekało ją jednak całkowite zniszczenie. Kiedy 7 kwietnia 1942 r. została zbombardowana, pozostało po niej jedynie gruzowisko. Kiedy skończyła się wojna, zaczęto planować odbudowę opery. Obecnie w miejscu, gdzie kiedyś znajdował się XIX-wieczny gmach, jest plac budowy, na którym trwają prace nad budynkiem nowej opery, którego projekt budzi pewne kontrowersje wśród mieszkańców miasta. Tymczasem plan i opis powstającej budowli można zobaczyć na stronie internetowej: www.opm.gov.mt//opera_house.

Główną ulicą Valletty jest **ulica Republiki** (*Triq il-Repubblika*, *Republic Street*), która przecina miasto w połowie, docierając aż do Fortu św. Elma. Podążając nią, po lewej stronie mijamy barokowy

■ Nocne życie Valletty

kościół Franciszkanów, wybudowany w tym miejscu w 1598 r. i przebudowany w 1651 r. W kościele odbywają się koncerty i festiwale muzyczne, tak jak w 2011 r., kiedy co wtorek kościół wypełniał się dźwiękami muzyki barokowej w ramach Festiwalu Barokowego.

Naprzeciwko kościoła Franciszkanów znajduje się **kościół św. Barbary**. Budowla pochodząca z 1573 r. przeznaczona pierwotnie dla rycerzy „języka” prowansalskiego została przebudowana w 1739 r. Na fasadzie kościoła znajduje się statua Najświętszej Marii Panny z 1904 r., która została wykonana z okazji pięćdziesięciolecia przyjęcia dogmatu o niepokalanym poczęciu. W kościele odbywają się msze po angielsku, niemiecku i francusku. Nie jest to jednak jedyny kościół na Malcie, gdzie msze odbywają się w obcych językach. W informacji turystycznej można pobrać folder z rozpisаныmi godzinami mszy odprawianych w obcych językach, które odbywają się w kościołach na całej Malcie.

Podążając dalej, także po lewej stronie, zobaczymy budynek **Narodowego Muzeum Archeologicznego**, w którym można zapoznać się przede wszystkim z opisami i planami maltańskich świątyń megalitycznych oraz historią ich odkrycia. Możemy tu również podziwiać najstynniejszą figurkę znaną na Malcie – *Śpiącą Wenus* lub też *Śpiącą Kapłankę*, przeniesioną do muzeum z hypogeum Hal-Saflieni, które znajduje się w dzisiejszej Paoli, niedaleko Valletty. Inną figurką prezentowaną na wystawie jest *Maltańska Wenus* znaleziona na terenie stanowiska archeologicznego w Haġar Qim. Z innych obiektów przeniesionych do muzeum, warto zwrócić uwagę na bloki kamienne z wyrzeźbionymi zwierzętami oraz motywami roślinnymi pochodzące ze świątyni w Tarxien. Muzeum znajduje się w barokowym budynku zwanym *Auberge de Provence*, wybudowanym dla rycerzy z grupy „języka” prowansalskiego.

■ **Narodowe Muzeum Archeologiczne**, czynne: codz. 8.00–19.00; wstęp: dorośli 5 EUR, studenci i seniorzy 3,50 EUR.

Idąc dalej ulicą Republiki (*Republic Street*), dojdziemy do **konkatedry św. Jana**. Kościół jest poświęcony św. Janowi Chrzycielowi, patronowi zakonu joannitów. Prace nad jego budową rozpoczęto w listopadzie 1573 r. Świątynia jest położona w centrum miasta, mimo że początkowo planowano wznieść ją bliżej szpitala joannitów. Plany zmieniła zapobiegliwość ówczesnego Wielkiego Mistrza, który obawiał się, że dzwony kościoła będą przeszkadzać chorym w szpitalu. Prace budowlane trwały cztery lata, a czuwał nad nimi Gerolamo Cassar – ówczesny główny architekt zakonu. Z zewnątrz kościół jest prosty i surowy. Dwie wieże fasady stały się wzorem dla późniejszego budownictwa sakralnego – kościoły o takiej konstrukcji można zobaczyć w każdej maltańskiej miejscowości. Pomimo nieefektownego wyglądu zewnętrznego kościoła, wewnątrz zachwyca barokowymi zdobieniami i złoceniami. Duże wrażenie na zwiedzających wywiera marmurowa podłoga pokryta kolorowymi płytami nagrobnymi. Barokowy wystrój wnętrza kościoła powstał w XVII w. Zakon sfinansował przebudowę wnętrza, a wielu rycerzy ofiarowało cenne dary.

Artystą, któremu zlecono zmianę wystroju, był pochodzący z włoskiego regionu Kalabria, Mattia Preti. Malarz w swojej twórczości czerpał inspiracje z dzieł mistrzów weneckich i obrazów Caravaggia. Wpływy te są dobrze widoczne w jego dziełach. Kiedy otrzymał zlecenie zmiany wystroju katedry, początkowo miał zająć się tylko dekoracją sufitu. Dzisiaj możemy podziwiać efekt tych prac – strop jest pokryty malowidłami przedstawiającymi sceny z życia św. Jana Chrzciciela. Prace przy malowidłach trwały pięć lat, podczas których artysta zajmował się także dekoracją kolumn, łuków i ścian.

Kiedy wejdziemy do katedry od strony ulicy Republiki, znajdziemy się w nawie głównej o długości 53 m i szerokości 15 m. Po lewej stronie znajduje się prezbiterium oraz ołtarz. Po Soborze Trydenckim w ołtarzu dokonano kilku zmian. Początkowo w apsydzie kościoła znajdował się ołtarz z obrazem przedstawiającym chrzest Chrystusa. Obecnie obraz ten jest przechowywany w muzeum, a w apsydzie możemy podziwiać marmurowe figury o tej samej tematyce, dłuta jednego z wybitnych XVIII-wiecznych rzeźbiarzy – Giuseppe Mazzuoliego. Sam ołtarz znajdujący się w prezbiterium jest darem Wielkiego Mistrza Gregoria Carafy. Fryz wzdłuż ołtarza przedstawia symbole czterech ewangelistów, atrybuty św. Piotra oraz miecz i manuskrypt – atrybuty św. Pawła. W prezbiterium znajduje się także srebrna lampa podtrzymywana przez dwa anioły. Została ona подарowana katedrze przez Vincenzo Rospigliosiego w 1669 r.

Po prawej i po lewej stronie nawy głównej znajdują się kaplice, z których każda jest poświęcona jednemu *langue* – grupie zakonników. Zakon rycerzy św. Jana był bowiem podzielony na tak zwane „języki” (*langues*), w zależności od pochodzenia danej grupy braci. Ostatnim pomieszczeniem po lewej stronie jest zakrystia, która została zbudowana w 1598 r., a z biegiem czasu dodano do niej nowe elementy. W 1758 r. za rządów Wielkiego Mistrza Manuela Pinto zakrystia została odnowiona.

Obok zakrystii znajduje się kaplica poświęcona rycerzom z grupy niemieckiej, do której należeli także zakonnicy pochodzący z Holandii, Austrii, Danii, Szwecji i Norwegii. Znajdujące się w kaplicy obrazy pochodzące z końca XVII w. zostały namalowane przez Maltańczyka Stefano Erardiego. Obraz ołtarzowy przedstawia Pokłon Trzech Króli.

Bliżej ołtarza głównego znajduje się kaplica pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej poświęcona rycerzom z Włoch. W ołtarzu znajduje się dzieło Mattia Pretiego *Małżeństwo św. Katarzyny*. Po lewej stronie umieszczono natomiast obraz *Św. Katarzyna rozmawiająca z filozofami*, a po prawej *Męczeństwo św. Katarzyny*. Po prawej stronie znajduje się także pomnik przedstawiający Wielkiego Mistrza – Gregorio Carafa, który pełnił tę funkcję przez 10 lat (1680–90). Podłoga kaplicy jest wyłożona marmurowymi XVII i XVIII-wiecznymi nagrobkami najznamienszych rycerzy pochodzących z Włoch.

Kolejna kaplica jest poświęcona joannitom z grupy francuskiej, a jej patronem jest św. Paweł. Do bogato zdobionej kaplicy prowadzi przejście obficie dekorowane charakterystycznym motywem lilii,

będącym symbolem monarchii francuskiej. Ten wzór odnajdziemy również na kopule kaplicy. W dekoracjach ścian, które powstały w 1838 r., także został użyty motyw lilii symbolizującej Francję oraz miecza będącego symbolem zakonu. Obraz ołtarzowy przedstawia *Nawrócenie św. Pawła*. W kaplicy znajdują się ponadto trzy marmurowe nagrobki Wielkich Mistrzów.

Kolejna kaplica została wzniesiona dla rycerzy z Prowansji. Ołtarz w tej kaplicy jest częścią barokowego wystroju, którego autorem jest Mattia Preti. W kaplicy znajdują się również dwa posągi przedstawiające Wielkich Mistrzów – Antoine'a de Paul'e'a i Jeana Lascarisa Castellara.

Ostatnia kaplica po lewej należała do zakonników „języka” angielskiego. Jej patronem jest św. Karol Boromeusz, kardynał

■ Surowa fasada konkatedry św. Jana

foto: na obłokach © imagebroker | Alamy

MALTA

- **Megalityczne świątynie**
- **Kolorowe *luzzu***
- **Niesamowite formacje skalne**
- **Błękitne zatoki**
- **Opuncja zakłeta w dżemach**

Malta, jedno z najmniejszych państw świata, wbrew swojemu rozmiarowi ma bardzo wiele do zaoferowania. Podróżowanie po tej wyspie to prawdziwy kalejdoskop wrażeń. Wędrówki po stromych uliczkach Valletty i wieczorne spacerowanie wąskimi zaułkami Mdiny. Niesamowite widoki roztaczające się z dwustumetrowych klifów na południu wyspy i tajemnicze świątynie megalityczne zaliczane do najstarszych obiektów na świecie. Nurkowanie i kąpiel w turkusowym morzu, rejs kolorową łódką *luzzu* pod czujnym okiem Ozyrysa. Udział w religijnych festach, tosty i herbata z mlekiem na śniadanie, danie z królika na obiad, a wieczorem tyk lokalnego piwa w jednej z nadbrzeżnych kawiarenek. Zapraszamy na Maltę!

Przewodniki rekreacyjne oprowadzają po najciekawszych regionach i miastach – nie do pominięcia na trasie podróży. Opisom krajoznawczym towarzyszą mapy, ramki z ciekawostkami oraz starannie wybrane zdjęcia, dające przedsmak prawdziwej podróży. Zwięzłe informacje praktyczne pomagają zaplanować udany urlop i odnaleźć się w odwiedzanym miejscu. Wszystko to, w połączeniu z przejrzystym układem treści i atrakcyjną szatą graficzną, czyni z przewodnika rekreacyjnego niezastąpionego partnera w podróży.

Nr katalogowy: 7696

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

Bezdroża
Przewodniki Ludzi Ciekawych

Sprawdź najnowsze promocje:

- 👉 <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
- 👉 <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróźniczy:
- 👉 <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-4203-8

9 788324 642038 >

Cena 26,90 zł